

Кириченко Інна – асистент та здобувач
кафедри історії, теорії мистецтв
та виконавства
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

Науковий керівник:
кандидат мистецтвознавства,
доцент В. М. Драганчук

Постать Рея Чарльза у вокальному джазі

Рей Чарльз – яскравий представник американського джазового співу, за 58 років творчої діяльності дав понад 10 000 концертів, отримав 13 найвищих американських музичних нагород “Греммі”. Після першого успіху у 1949 році з композицією “Confessing Blues” митець став автором хитів, що сколихнули світ: “Hallelujah, I Love Her So”, “I’ve Got A Woman”, “Georgia On My Mind”, “My Friend”, “Say No More”, “Hit The Road Jack”, “Drown In My Own Tears”, “Over The Rainbow”, “Mess Around”, “Blue Moon Of Kentucky”, “What, I Say” та ін. [1–6].

Рей Чарльз – один із фундаторів нових стилів у вокальному мистецтві. Ритм-енд-блюз ознаменувався хітом “It Sould’ Ve Been Me”. Соул розпочався з пісні “I Gotta Woman”, в якій любовна лірика викладена на мелодію госпела “My Jesus Is All The World To Me” (об’єднання блюзу і госпела було новаторським, оскільки блюз вважався музикою відчаю, смутку, а госпел був духовним піснеспівом, що звучав у храмах афроамериканців). Від 1950–60-х рр., коли композиції Р. Чарльза набули особливої популярності, творчість митця справила величезний вплив на подальший розвиток не тільки джазу, а й рок-н-ролу, кантрі, поп-музики та інших напрямків сучасної музичної культури.

Музика Р. Чарльза наповнена позитивом, легкістю та хорошим настроєм, джазові імпровізації викликають шквал емоцій (“I’ve Got A Woman”, “Hit The Road Jack” та ін.). Мінорні композиції митця надзвичайно душевні та зворушливі (“A Song For You”, “Say No More” та ін.). Глибинна щирість композитора забезпечила актуальність його творів і в наші дні.

Проаналізувавши виконавську стилістику Р. Чарльза, відмітимо наступне. Спів митця надзвичайно сильний та енергетичний, його тембр та подача звуку є особливими, тому виконання Р. Чарльза неможливо сплутати з кимось іншим. Вражає виконавська харизма, що в поєднанні з широким діапазоном хриплого голосу створює враження всеохоплюючого співу.

Р. Чарльз використовує різні вокальні техніки та прийоми залежно від стилю твору. У блюзових композиціях відчувається, що співак спеціально “не дотягує” деякі звуки, і це додає меланхолічного настрою, специфічного для блюзу, характерним є оспівування тоніки та багата мелізматика. Р. Чарльз багато використовує бек-вокал “doo wor” (одностатевий), злагоджений спів вокалістів, а також мішані ансамблі, що додає кантиленності та душевності (“I can’t Stop Loving You”, “Georgia On My Mind” та ін.). Інколи закінчення фраз співак оспівує або ж просто кидає, не довівши музичну думку до завершення. Природна хрипота в голосі та легке незімкнення голосових зв’язок також надає своєрідного колориту. Співак використовує легкий перехід від грудного резонаторного звуку до фальцетного. Мелодика композитора-виконавця витримана у блюзовому ладу.

У виконанні рок-н-роллу відчутний надрив в голосі та вигуки, що закликають до танцю, цьому сприяють швидкий темп і використання вільного, молодіжного сленгу (“What’d I Say”, “Halleluhah I Love Her So” та ін.), власне акомпанування на роялі сприяє легкості імпровізацій. “Рей Чарльз – майстер звуків. Його записи відкривають нам приголомшливу різноманітність і майстерність застосування legato, glissando, зойків, стогонів, плачу, бурчання і шепотіння, фальцету, несподіваних стрибків і зупинок, вересків та криків, – всіх чудово контрольованих, дисциплінованих видатною музикальністю, і вико-

ристаних з майстерно врахованими нюансами гармонії, ритму і динаміки. Це – і спів того... чиї почуття занадто сильні для задовільного словесного чи звичайного музичного вираження. Він не може вам це просто сказати. Не може навіть заспівати. Йому потрібно вам це прокричати, голосом, повним відчаю чи радості. І один лише голос, з невеликою допомогою тексту або музики, передає потрібне повідомлення” – висловився музикознавець Генрі Плезантс [6]. При цьому Р. Чарльз експериментував з інструментами симфонічного оркестру, сам виконував окремі партії та соло (рояль, труба, саксофон).

Сьогодні відомі композиції Р. Чарльза можна почути в різних інтерпретаціях і стилях. Зокрема, цікавим є переспів пісні “Hit The Road Jack” гуртом “Mo’horizons” у стилі латино, який характеризується швидким темпом і латиноамериканським колоритом. Гурти “Jive”, “True Jazz Band”, “Kubrak”, додавши комп’ютерні ефекти, надали творам нового, сучасного звучання. Відомі музиканти Майкл Бабл, Лариса Доліна, гурт “Man Sound” інтерпретують твори Р. Чарльза, чим продовжують життя музики видатного джазового співака.

Література

1. Рэй Чарльз // Музыка наших дней : Современная энциклопедия / Ред. Д. Володихин. – М. : Аванта +, 2002. – С. 96.
2. Червяков Н. Брат Рэй / Н. Червяков // Кинодайджест. – 2005. – № 2. – С. 44–48.
3. Megill D. W., Tanner P. O. W. Jazz issues / David W. Megill, Paul O.W.Tanner. – Wm. Brown Communications. – 1994. – 416 p.
4. Ray Charles // Кастальский С. Рок-энциклопедия / Сергей Кастальский. – М. : АОЗТ “Ровесник”, 1997. – С. 167–168.
5. Ray Charles [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://raycharles.com/splash/>.
6. Pleasants H. The Great American Popular Singers / H. Pleasants. – Simon and Schuster, 1974. – 400 p.